БРОЙ 217 - Година XXVII

март - април 2021 Цена 1,00 лв.

ВЕСТНИК ЗА ЛИТЕРАТУРА И КУЛТУРА

Основан от Д.Б.Митов и списван от него от 1928 г. до 1944 г. в София

KAT № 430

200 ГОДИНИ ОТ РОЖДЕНИЕТО НА

ВЕЛИКИЯ БЪЛГАРИН ГЕОРГИ РАКОВСКИ

ISSN 1310 - 7917

ЧЕСТИТО ВЪЗКРЕСЕНИЕ ХРИСТОВО!

ИДЕОЛОГ НА БЪЛГАРСКАТА НАЦИОНАЛНА РЕВОЛЮЦИЯ, ВЪЗРОЖДЕНЕЦ, ПОЛИТИК, ДЪРЖАВНИК, ПИСАТЕЛ, ПОЕТ, ЖУРНАЛИСТ, ИСТОРИК, НАЦИОНАЛЕН ГЕРОЙ НА БЪЛГАРИЯ

На Раковски дължим най-ярките символи на бъдещата българска държавност - ЛЪВЪТ като знак на българската войска, девизът «СВОБОДА ИЛИ СМЪРТ», ЗНАМЕ, ПЕЧАТ, униформите на легионерите, военната полиция, учреденото «ВЪРХОВНО НАЧАЛСТВО» (временно правителство).

ИВАН ВАЗОВ - "РАКОВСКИ"

Мечтател безумен, образ невъзможен, на тъмна епоха син бодър, тревожен, Раковски, ти дремеш под бурена гъст, из който поглежда полусчупен кръст. Спи, дреми, почивай, ти, който не спеше, ти, който беше вихър, котел що кипеше, над някакъв злобен, стихиен огън. Спи! Кой ще разбужда вечния ти сън? Природата веша беше се сбъркала: тя от теб да стори гений бе искала, затова в глава ти, като в една пещ, Фърли толкоз пламък и възторг горещ, но друг таен демон се намери тамо: ти стана създаньие от крайности само. елемент от страсти, от злъчка и мош. с душа пълна с буря, с блясък и със нощ. Твойта вражда беше вражда сатанинска, твойта любов беше любов исполинска, любов без съмненье, без свяст, без предел. що кат кръст огромен ти беше понел. Твоят символ беше: смърт или свобода, сънят ти – Балкана, кумирът – народа, народа с безчестье и с кърви облян.

Твоят живот целий беше един блян!...

КРАТКА БИОГРАФИЯ

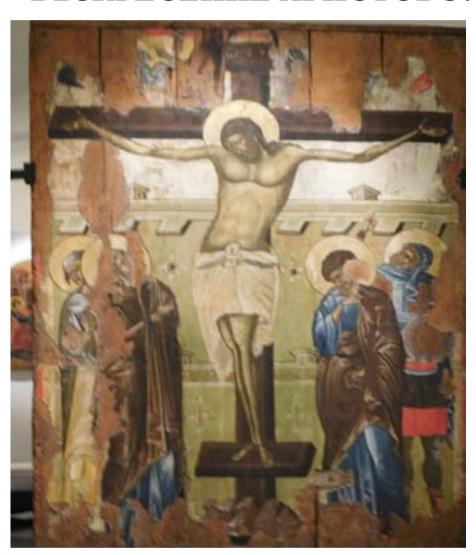
Георги РАКОВСКИ е роден на 2 (14 нов стил) април 1821 г. в гр. Котел в семейството на богатия, но родолюбив търговец Стойко Събев Попович и неговата съпруга Руска Мамарчева. Рожденото му име е Съби Стойков Събев. Учи в Котел, след това в Карлово, а през 1837 г. постъпва в най-престижното гръцко училище - Великата школа в квартал Куру-чешме в Цариград, където променят неговото име на Сава Стефанидис. Завършил обучението си през 1840 г., през лятото на 1841 г. под името Георги Македон (Раковски) са установява в гр. Браила и застава начело на революционна акция, която е известна в българската история като Браилски бунт от 1842 г. Заловен, осъден на смърт, той успява да се спаси и живее година и половина в гр. Марсилия, Франция.

Завърнал се в родния Котел през 1844 г. с ново име Георги Раковски, той е наклеветен от местни туркофили, че е бунтовник и заедно с баща си Стойко лежи повече от три години в затвор в Цариград. След като излиза от затвора, Раковски е адвокат и търговец в турската столица, като взема активно участие в борбата за църковно-национална независимост на българската църква от Вселенската гръцка патриаршия.

При избухване на Кримската война през 1853 г. Раковски успява да стане преводач в щаба на турската армия. През декември 1855 г. Раковски се прехвърля в Румъния, а след това в Австро-Унгария, където издава някои от своите произведения. През март 1858 т. той се установява в Русия. От април 1858 г. до януари 1860 г. Георги Раковски живее в гр. Одеса. Тук той обнародва през 1858 г. своя първи "План за освобождението на България". В началото на 1860 г. Георги Раковски се установява в сръбската столица Белград, където издава първия български революционен вестник "Дунавски лебед" (1860-1861г.). През 1862 г. той организира и ръководи Първата българска легия в Белград в състав от около 600 души. Това е военно училище, в което сръбски офицери обучават на военно дело бъдещите командири на българските въстанически отряди. След разпускане на Легията, Раковски е изпратен от сръбското правителство с дипломатическа мисия в Гърция и Черна гора за общи действия срещу османската империя.

През 1864 г. Георги Раковски се установява в Букурещ, като в края на 1866 г. създава революционната организация «Върховно народно българско тайно гражданско началство» (ВНБТГН), за което е утвърден за председател. За да обедини силите на въоръжената борба за освобождението на България, Георги Раковски написва и последния документ "Привременен закон за народните горски чети за 1867-мо лето". Той организира и двете чети с войводи Панайот Хитов и Филип Тотю, преминали от Румъния река Дунав през лятото на 1867 г. в поробена България.

Георги Раковски почива на 9 октомври 1867 г. в Букурещ, където е погребан. През 1885 г. тленните му останки са пренесени в София, след това през 1942 г. в родния му град Котел, а през 1981 г. са положени за вечни времена в специално изградения Пантеон в гр. Котел.

Уважаеми старозагорци, Уважаеми гости на Стара Загора,

Великден е един от най-светлите и благословени празници в нашия живот.

Живко ТОДОРОВ,

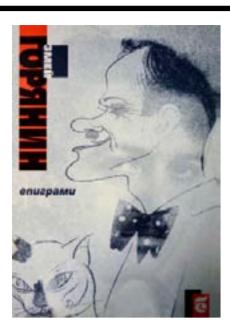
Нека Възкресението отвори сърцата ни за обич и всеотдайност, за милосърдие и искрена човешка взаимност. Христос Воскресе за всички нас, за да повярваме, че доброто наистина съществува и само то ще промени живота ни, ще ни направи по-

> щастливи и одухотворени. Радвайте се на здраве за Вас и семействата Ви, вяра, сили и оптимизъм!

Христос Воскресе!

Кмет на Община Стара Загора

ЗМЕЙ ГОРЯНИН

(Светозар Акендиев Димитров) 11 януари 1905 - 25 август 1958 (Други псевдоними на Змей Горянин: Камен Къщов, Стоимен Найденов, Селестен, Станимир Станев, Аджер, Димитър Соколов, Марин Василев, Захари Лютаков и др.)

ЛУНАТА

Луната - рибарка засмяна копринена мрежа плете; коя ли душа замечтана във нея със смях ще вплете?

То минаха мойте години... И аз се загледах ношя в небето високо и синьо и в ниските селски къщя.

Луната сега ме разсмива, разсмива ме споменът стар, не тя е рибарка красива, а аз бях злощастен рибар...

ХАМЕЛЕОН

Другарят господин

бай Атанас стои на сигурна позиция: да бъде винаги на власт и никога във опозиция!

НАДЕЖДАТА

Един през друг се хората изреждат съвет да дават: как се управлява, но — слава Богу — имаме надеждата, че Бог рога на крава зла не дава!

СВЕТОВНИТЕ СЪБИТИЯ

Така се днес развиват световните събития, че щом се не посвива пак бит ще бъде бития.

КУЛТУРАТА

Не се гневи, когато някой каже, че нямал си културен вкус и дух: на хората културните багажи най-често са възглавници със пух.

КАРЛ МАРКС КАТО БЕДНЯК УМРЯЛ уж бедните за да живеят. но с неговия "Капитал" днес търтеите богатеят.

ТАКА Е НАРЕДЕН СВЕТА, че всяко зло е за добро, загубиш ли си съвестта – намираш злато и сребро.

НА ЕДИН ПОЕТ

Че ти не си поет — не е беда. не са поети твърде много хора; бедата, драгий, идва от това, че пишеш и печатиш без умора.

БЪЛГАРИЙО, ЛЮБЕЗНА, Как хубава си ти! Където да излезна – зад мен агент слухти...

ЕДВА ЛИ ИМА В ДВЕТЕ ПОЛУШАРИЯ Държава като нашата България?! Където всеки търси свободата, а сам си тика игото в главата...

НА ИВАН ВАЗОВ

Измина век, а векове ще минат и твойте песни все ше се четат. Но пак добре, че овреме почина, та се изплъзна от Народен съд...

В БЛАТОТО

На живота в блатото все така си става: все потъва златото, а боклукът плава.

ИСТИНАТА

Човек се ражда, без да ще, живее сетне ше не ше. И тази истина разбира, едва когато умира.

кипящо от живот детство

Често съм си мислил откъде идват жизнеността, виталността, сърдечността в стиховете на Петя ЦОЛО-**BA** – една от най-изявените съвременни български поетеси. Сега, като прочетох нейната "Среднощна изповед" пред Богомила Атанасова, мисля, че тя сама е дала, отпечатан върху гърба на книжната корица: "Оня мил, няточка, а непрекършена удивителна!"

Любовта към родния край, към

Пише и публикува стихове в "Родна то става факт. реч" още като ученичка в девети гимназиален клас. В страниците на спи- със спомени за войната, недоимъка и санието се среща с имената на Григор глада, купонната система, интернира-Ленков, Матей Шопкин, Лиляна Ми- ните евреи, блокадите, прелитащите хайлова, Драгомир Шопов...

през юли, която й отваря пътя към "Дълбокия път"... дано новите поколелитературата, излиза през 1970 година ния не преживяват подобни изпитания! с предговор от Багряна (след седемголишно чакане в издателството).

ниви и богатства, а да даде образование П. Ласкалов и Георги Караславов). на децата си, както и на мъдрата и дои пазари, бита и нравите на хората, обичан автор. традициите, обичаите, делниците и емно, панорамно съдържание.

благолатната земя на Мизия - ето снимки от семейството, както и из- поетично и белетристично творчество. откъде извират силите й. то е като у пледите от старата Ески Джумая. Има интересни податки също за творческия

Родена е в Търговище в учителското процес у поетесата – как се поражда семейство на Стефанка и Цоло Цолови. идеята за едно стихотворение, как после

Атмосферата на времето се допълва над града американски бомбардирова-Първата й поетична книга "Земя чи, воят на сирените, скривалищата в

Като се позовава на думите на Екзюпери, че всички произхождаме от Основен тон в "Среднощна изповед" своето детство, Петя Цолова вярно и дават спомените за кипящото от живот точно обрисува своя творчески път: детство, облъхнати на места от разби- от "прекрасното и щастливо детство", . думно и живописно разказва за родната верситет" в родната къща, където найв къщи, шумните детски игри, пързал- вестник, , в "Народна младеж", "Отеки и забави. От детството е останал и чествен фронт", "Вестник за жената", най-важният урок – науката да обичаш редакторството в Издателството на Отехората. В повествованието се открояват чествения фронт... Тя поднася интересобразите на дядо Петър Острев, ходил и преживелици от журналистическото на гурбет в Америка не за да натрупа всекидневие (например срещите със Ст.

Читателят на стиховете и белетристибра баба Тана. Авторката не се затваря ката й с удоволствие ще вникне в нейв семейния обръч, а рисува картина ното съзряване и развитие като творец на някогашния ориенталски градец с - от първите стихове, първата поетична мога да си отговоря. Всьщност ответа неговите улици, дюкяни, сладкарници книга до днешния ден на уважаван и

> "Среднощна изповед" е важен принос Любопитство будят и подбраните разбиране и възприемане на нейното

> > Пенчо ЧЕРНАЕВ

РАШКО СТОЙКОВ: АКО ДНЕСКА СИ повален, значи УТРЕ ЩЕ ПОБЕДИШ!

Един от поетите, който винаги ме е впечатлявал с категоричността, мъжествените интонации и непоносимостта си към приспособленчеството и конформизма, е Рашко СТОЙКОВ (1934-2014), един от плеядата старозагорски поети. В паметта ми са останали редица негови емблематични стихотворения като "Балада за Христо Ботев", "Рецитал в Гарнизонното стрелбище", "Камък с трапчина", "Гробът на Левски" и редица още, характерни с нравствения си максимализъм и извисеност над човешката суета и дребнавост. Своеобразен връх на неговото творчество е поемата му "77 стъпала", едно поклонение пред паметта на Гео Милев и ярка поетична метафора за съдбата на поета в условията на жестока и подла действителност. През 2001 г. Рашко Стойков гостува в Свищов заедно с поетесата Маргарита Петкова, белетриста Виктор Пасков и литературния критик Иван Гранитски (беше по времето на тогавашните избори за президент) и бе любезен да отговори на въпроси на своите почитатели. Може би си струва неговите размисли да бъдат

"Как се чувства днес един български поет? Не смятам, че той трябва да се чувства поразлично, отколкото преди десет или сто години. Разбира се, не само поетите, но и целият български народ живее в момента доста притеснено, но той е преживявал и пострашни години и съм убеден, че ще преодолее и сегашното трудно време

Колкото до самия мен, опитвам се да живея с чувствата и мислите на своите близки, на хората, които познавам и които ме познават,

За истинския поет няма "мъртво" време, той просто трябва да бъде честен и да изразява искрено и смело своята творческа и гражданска позиция. Това е неговата мисия и никакви други съображения не би трябвало да има за него. Аз имам едно стихотворение, което започва така: "Предадоха ме толкоз идеали,/ остана ми едничкият кураж,/но малко ли е, господа в париали, че звездното небе е покрив наш?" Според мен безкомпромисността и адаптивността не влизат в противоречие. Един творец трябва преди всичко да изразява истината, защото фалшът в изкуството и в къща, за родителите си, за дядовците и вече обича да чете, студентските години, частност в поезията винаги се улавя и никога бабите, вечерите с песни и декламации — журналистическата работа в окръжния — не се прощава. Може би най-точно изразява поетическото ми кредо и непресъхващия ми оптимизъм стихотворението с иначе малко лековатото заглавие "Песничка за подсвиркване с уста", в което има такава строфа: "Ако днеска си повален,/ значи утре ще победиш./ Само едно помни от мен:/Сечи клона, на който висиш!" Вярвам, че българската поезия ще надживее бездуховността и консуматорското начало, които днес са доминиращи в битието на българина и изобщо в съвременния свят. По този повод ще цитирам едно друго мое стихотворение, в което казвам: "Каквото и да когашен градец – родният. За мен не празниците. Така книгата добива об- към психографския портрет на Петя Цо- се случи на България, поне петима български лова и същевременно ключ за по-пълно поети ще продължават да пишат, макар и

Людмил СИМЕОНОВ

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

ПЪРВАН СТЕФАНОВ ТРЯБВАШЕ ДА СТАНЕ НА 90

"Почти пазарджиклията" бе сред първите в поезията и последен в себеиз-

Точно в първия ден на новата година се навършиха 90 години от рождението на Първан Стефанов. За всички нас, хилядите му приятели, почитатели и читатели, беше привилегия от съдбата, че можехме да общуваме с този поет. За жалост днес все по-рядко срещаме името му в новите литературни издания. Емблематично е неговото участие в духовния живот на Пазарджик, където работеше като драматург на местния театър "Константин Величков" през 80-те години. От този период датира и моето близко познанство с него. Иначе в течение на десетилетия се бях докосвал до стиховете му от страниците на в. "Литературен фронт". Приятелството ни беше скъпо – не само с него, но и със съпругата му, проф. Надежда Драгова, с които организирахме съвместни срещи в София и Пазарджик впоследствие...

Първан Стефанов дойде в нашия

учреди Писателското дружество в Пазарджик и окръга. За пръв председател бе ръкоположен Димитър Методиев – или "назначен", както той се изрази пред нас. Димитър Методиев прие това назначение с открито нежелание, а и нямаше време за това като съветник на Тодор Живков). Работата падна върху плещите на Първан Стефанов, който бе избран единодушно за заместник-председател на тази новоучредена творческа организация, и на Венко Христов (за неговия принос вече припомнихме на страниците на "Знаме"). Първан пое в компетентните си ръце ръководството, понеже поетът от Белово се весна само веднъж сред пишещите братя. И зам.председателят на дружеството със своя опит, професионализъм и компетентност привлече като магнит местните творци, увличайки ги в спецификата на литературното поприще. Под негово ръководство се организираха литературни премиери, срещи, четения в Клуба на дейците на културата и в съществуващия по това време Дом на писателя на Но мен ми е страшно, че оше /и често/

ул. "Република" 3. Първан бе причината за тласъка на литературния живот под пазарджишкото небе. Удивляваше ни неговата отзивчивост, подкрепа, постоянно общуване. Трябва да отбележим, че Първан си бе завоювал солидни позиции сред родния писателски свят, но му бе чужда всяка надменност. В същото време отхвърляше всякакви хвалебствия по негов адрес. Ще дам пример как избягваше да се самоафишира и да участва в литературни конкурси. Спомням си колко го огорчи наградата "Златния ланец", присъдена му за литературен конкурс, организиран от редакцията на в. "Труд". Тогава се беше страшно обидил на поета Иван Динков, който без негово съгласие предложил стихотворение на Стефанов и го направил "участник" в това престижно състезание. Но това бе човек, чужд на каквото и

да било себеизтъкване. Но за другите не се щадеше. Посрещаше с грейнали очи потупва Висоцки и му нанася рани. всяка сполука на колегите си.

<u>Първан СТЕФАНОВ</u> е роден на 1

януари 1931 г. в с. Чепърлянци, Годечко.

И понеже, както ми е разказвал, като

първото дете в семейството и роден в първия ден на годината бил кръстен Първан. Завършва гимназия в Годеч, след това славянска филология в СУ "Св. Климент Охридски". Работи като учител в Мездра, но още като гимназист и студент има трайни интереси към литературното творчество. Особено го данска тема. Немалко негови творби ни влече поезията. Постепенно загърбва препращат към примамливия свят на учителската професия, установява се в детето, към хората и природата... София и се отдава на активна редакторска дейност. Започва като редактор във в. "Народна младеж" и сп. "Младеж", на пазарджишкото духовно битие. При за да продължи в Българска кинема- всяко мое отскачане до София му позтография, издателство "Български вънявах предварително, той обикновено писател", а по-късно и драматург към зарязваше всичко и се срещахме често театрите във Варна, Хасково, Пазар- в популярното преди години писателджик и театър "София". Потапя се в ско кафене на ул. "Ангел Кънчев" 5, света на Мелпомена, а на някои пиеси е къщата-музей "Иван Вазов" или в съавтор със съпругата си проф. Драгова известния аперитив "При Мария" под - "Еретици", "Има бог Перун", "Женски Столичната библиотека. Във фокуса на години". Все по същото време издава и нашите разговори неизменно попадаше първите си самостоятелни поетични питературният живот в града на Конкниги – "Соколови пера" (1956), "Сред стантин Величков. Прехвърляхме имепробудените степи" (1957), "Песни за на на колеги, издадени книги и други гнева и радостта" (1958), "Далечини- културни събития. Никога не отказваше те обещават" (1962), "Пътуване към поканаза гостуване в града ни. Спомням усмивката" (1964), "Насрещно време" си с какво желание прие идеята да пред-

като вижда, че гоним човека от себе си. Това обяснява и минорната обагреност на редица негови стихове. Например в стихотворението "Убихме Христа", посветено на Добри Жотев, той пише:

И все по-самотни бродят поетите. И вият космически ветрове. Страх ме е, страх ме е от народи, които не четат стихове.

Или в стихотворението "Болка":

от снимки, от сцени и от екрани

Колко тревога лъха и от стихотворението му "Отчуждаване":

Студени улици, студени здания. Студено ми е като никой път. Превърнали сме дните в разстояния, които вече страшно ни делят.

Само че Първан Стефанов не се затваря само в парливата социално-граж-След като се прибра отново в столи-

цата, той не престана да живее с пулса стави през 1992 г. посмъртното поетично В стихосбирките си Първан Сте- издание "Завещание" на Рангел Пейков фанов грабва читателя с изискания (известният наш поет и журналист си художествено-естетически усет и е възпитаник на съпругата му проф. оригиналния езиков почерк. Винаги е Драгова в Софийския университет). бил невероятно находчив в творческия Та тогава, в подземното заведение на процес, с атрактивната си актуалност Младежкия дом, пред множество близки и сюжетно-тематичното многообразие. и приятели на автора, пред много пише-Никога не робуваше на нечии заръки, щи братя, Първан разкри с удивителна град на 4 октомври 1985 г., когато се били те и партийни, а изливаше на вещина дълбоката философска и худобелия лист заръките на честното си жествено-естетическа същност на издачовешко сърце. Затова и в стиховете нието и неговия покоен творец. Подобна му битуват, както радостта и възторгът чест е оказвал и на мен. Помня, че на 14 от стремителния възход на родината, май 1997 г. Велин Георгиев организира така и съмнението, разочарованието премиерно представяне на поетичните от нравствените деформации и разми- ми книжки за деца "Песенно звънче" наването с високите социални идеали. и "Весело утро" - в националния лите-Тези деструктивни социални процеси ратурен салон "Старинният файтон", намират място в творбите му "Арматура — но му се наложи спешно да постъпи в на барабани" (1973), "Диагноза" (1982), болница. Първан се отзова веднага и "Премълчана любов" (1983) и др. По- пое авторитетно ролята на водещ и бе етът искрено и дълбоко более и страда иплодиран от публиката, сред която бяха немалко водещи наши поети и писатели като Яко Молхов, Евтим Евтимов, Иван Динков, Янко Димов, Иван Спасов, Благовеста Касабова, Георги Марковски... Първан го направи, защото обичаше Пазарджик. Неслучайно на една от книгите му има дарствен надпис: "На Продрум Димов – приятелски спомен! Първан Стефанов – почти па-

зарджиклия - 29 ноември 1998 г. София"

Този "почти пазарджиклия" за жалост си отиде ненадейно на 31 декември 2012 г. В последния ден на годината – така както бе дошъл с името си в първия неин ден.

Продрум ДИМОВ

<u>Първан СТЕФАНОВ</u>

ИМПРЕСИЯ

Тази нощ, по своему лирична, след салютите и след ча-ча малко странно, малко непривично балканджийска гайда прозвуча.

И мелодията на гайдаря, като селянка в града дошла, спря стъписана на тротоара пред бушуващите колела.

И не смее да прекрачи даже. Чака да й подадем ръка, та в потока да не я премаже джазовата стъпка на века.

Някой ще рече: - Анахронизъм! -А пък то е болка, впила зъб в атлетическия организъм на века, подпрял звездите с гръб.

Ние можем да я отречеме. Ние можем да я заглушим. Ала тя ни сграбчва, за да вземе лихвите, които й дължим.

Тя не е шевица пъстроткана върху дядовския ни елек. А е вик на незарасла рана, дето още търси своя лек.

СЛУЧКА В ГОРАТА

Прокрадна се злодей. Топор се мярна. И заскимтя от удара дъба. Вбеси го страшната неблагодарност на братята му зад гърба.

- Защо не се изпречихте пред него?! Защо не го премазахте от бой? Затуй ли ви закрилях в бури, в жега? Ах, как ви съжалявам, боже мой...

... Живели цял живот в несправедливост, без спомен за небе и без борба, убогите дървета мълчаливо приеха укора като съдба.

Подпрели сянката му величава, те се смалиха в свойта нищета изгубили рефлекс да различават безчестието от честта...

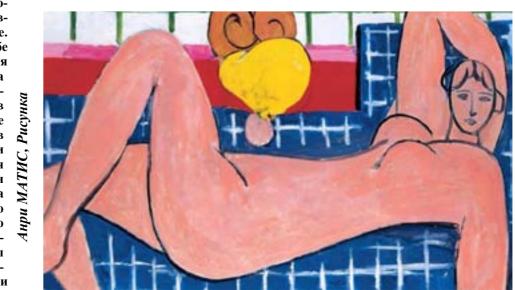
МОМЧЕ

Когато тръгвах за града, край село на хълма някакво момче остана каскета си пред равнината снело, с коса - от лятната дъга огряна.

И то така си и остана горе. Не ме сподири. Притесни се нещо, че панталонките му много скоро ше окъсеят и ше стане смешно.

А мен ме грабна веселият шемет на нови пътища, на нови стрехи... И все вървях. И винаги навреме си сменях омаляващите дрехи.

уловено за дъгата, момчето се люлее върху хълма. И се боя от оня миг, когато тя ще се скъса и ще стане тъмно.

Очите му гледат разораната по-

ляна, реката, където са ловили упо-

ена риба, местата, където са играли

на футбол, чилик, кярка, домуска, и

му става тъжно. И още по-тъжно е да

гледа съборената училищна сграда

в Долната махала, където е учил, и

триетажната Тютюновата коопера-

ция, чийто директор, защитил инте-

ресите на своите съселяни, вместо да му благодарят, че е дал препитание

на хората, го съдят. Като "неръкот-

ворен паметник" е и бившата леярна

на Станю Леков, където в миналото

са произвеждали отоплителни печки

тип "пернишки". А неговият внук

днес вместо да развие промишлено-

то предприятие на дядо си, развива

икономиката и благосъстоянието на

американците. Запустяла и ограбена

е и емблемата на Драганово – Щир-

ЦЕННО ЕЗИКОВЕДСКО И ЛИТЕРАТУРНО НАСЛЕДСТВО

Наскоро през м.септември 2020 г. из- държа ценни приноси, които обогатялезе книгата "Броеницата. Из гънките ват представите ни за универсализма, на паметта" от чл. кор. на БАН проф. д-р Милена ЦАНЕВА. По повод на тази книга си спомних, че в края на 50-те години срещнах в един от кабинетите Капитален изследователски труд и на Софийския университет асистентите Христо Първев и Милена Цанева. Бях уверен, че в "Броеницата" ще намеря снимка на двамата от онова време.

Проф. Христо Първев е български езиковед. Завършил Българска филология в Софийския университет. Специализирал чешки език и съвременно езикознание в Карловия университет в Прага.

Научните му интереси са в областта на съвременния български език и историята на българския книжовен език. Бил е професор по съвременен български език в Софийския университет; лектор по български език в университета в Упсала, Швеция и в Гьотингенския университет, Германия; гост-професор в Московския университет; научен секретар на Единния център за езици и литература при БАН. Проф Христо Първев е един от авторите на "История на новобългарския книжовен език", издателство на БАН.

Днес научната дейност на проф. Георги Германов също бележи своеобразен юбилей - първите му публикации са от далечната 1951 г. През целия този 55-годишен период той създава едно дело: автор е на 9 самостоятелни книги и на около 250 сериозни и приносни научни студии и статии в полето на руската литература и на българо-руския културен и литературен диалог, като една част от тях са публикувани в руски и други чуждестранни издания. Централно място тук заемат търсенията му върху ключови моменти и явления от историческото развитие и художествената система на руската класическа литература. Заслужава да се откроят особено книгите му за редица бележити дейци на руската словесност от XIX в.: «Драматургията на Лермонтов» (1964), «Гогол - художник реалист» (1964), «Тургенев и неговият роман «В навечерието» (1967), «И.С. Тургенев» (1980), «А.С. Пушкин» (1984), «Лермонтов. Личност и проблеми» (2001). Всяка от тях съ-

хуманизма и реформаторските художествени открития на руската литературна класика от нейния «златен век». своеобразен синтез на дълголетните проучвания на видния български славист е голямата му книга "Върхове на руската класическа литература" (1982), посветена на най-ярките и емблематични явления на руската класика - от Пушкин до Чехов, а също и на важни аспекти на българо-руските литературни отношения. Фундаменталната му монография "Окървавено навечерие" (1976) е най-мащабното, стойностно и единствено по рода си изследване Спорът е обречен и отчаян, върху българската тематика в руската литература, чийто родоначалник е А.С. Пушкин. Създадена върху изключително богат документален и историко-литературен материал, книгата основателно разглежда българските мотиви и образи на цялостен, непрекъснат и сложен процес, осмислен и проектиран в общия контекст на всемирната отзивчивост на руската духовност. Проф. Германов беше мой преподавател по руска класическа

Проф.Милена Цанева е дъщеря на литературния критик акад. Георги Цанев, един от септемврийската четворка *** заедно с Никола Фурнаджиев, Асен Илюзиите свършват като вино. Разцветников и Ангел Каралийчев. Заблудите след време чак болят. Майката е поетесата Пенка Цанева-Бленика. Чл.кор.на БАН проф. д-р Милена Цанева е родена през 1930 г. в София. Тя е литературен историк и критик в областта на българската литература след Освобождението. Автор на 14 книги и многобройни студии и статии. Дългогодишен преподавател животът – подареното страдание – в СУ "Св.Климент Охридски", като в блести с цвета на есенните листи... периода 1980 – 1993 г. е ръководител на След толкова постигнати желания, Катедрата по българска литература. възможно ли е още да сме чисти? Две десетилетия работи в Института за литература – БАН. В периода 1976 – 1990 Сред тишината на забравените клетви, г. е зам.главен редактор на Списание "Литературна мисъл"...

Трима талантливи преподаватели от Софийския университет оставили ценно езиковедско и литературно наследство на поколения студенти и

Никола ЧОЛАКОВ

ИВАН ГРУЕВ ТРЯБВАШЕ ДА СТАНЕ НА 85

Роден е на 11 април 1936 г. в Стара Загора. Завършва българска филология в Софийския държавен университет, след което работи като учител в Нова Загора, редактор в Радио Стара Загора, секретар на Клуба на дейците на културата в Стара Загора и др. Има издадени 13 стихосбирки, автор е на десетки пиеси, разкази, фейлетони, епиграми и сатира. Негови стихове са печатани в литературни сборници, в централния и в местния печат. ".

Иван Груев е носител на Орден "Кирил и Методий" - трета степен, на Наградата за поезия "Николай Лилиев", на наградата "Стара Загора", на редица награди от национални литературни конкурси. Починал е на 18 март 2013 г.

Светът и аз – какъв абсурд! Никога не бихме се разбрали. Той – безскруполен, жесток и груб, аз – един палячо от парцали.

но на помощ никого не викам – знам, че ще ме смачка и накрая в коша за боклук ще ме натика.

А когато мине вехтошарят, може да ме вземе за подарък на момче, в което се повтарям утрешен палячо, само че по-мальк.

Със костюма от кариран плат, пременен, изгладен и напудрен, ще живея в друг абсурден свят, аз самият – още по-абсурден.

за тъжната гримаса на света.

Но сипах в улея последното си жито и в шепата си сбрах брашното бяло, а пак от воденицата долита гласът на счупеното кречетало.

пред Истината – таз вълчица гладна, с крилата си, във храстите заплетени нима сме само ангели пропаднали?

И колко са щастливите – невинни за тъжната гримаса на света? Илюзиите свършват – като вино. Заблудите след време чак болят.

И аз ще мина своя тъмен праг настане ли уреченото време с приятел ли ще тръгна или враг, обвит в мъгла, ще дойде да ме вземе?

На масата едно самотно цвете ще рони листите си резедави, отвън ще тропа вятърът, бюфета ще скърца със прогнилите си стави...

Животът ще върви по свойте коловози, разкаляни от подлост и измами и ще цъфтят нетърпеливи рози, безчувствени към всички земни драми.

Ще стигна по пътеките си сини до моя дом, в познатата ми стая, а вие тук ще бъдете невинни едва когато аз ви оправдая.

Влюбих се в нея, а тя ме докара до лудост и пълна амнезия, а още не съм й намерил дамара на старата дама Поезия.

Прекрасната вещица! Така ме омая, че си загубих ума и езика... С нокът ме перна и ме запрати в безкрая в ушите на глухи да викам.

След толкова идоли ме накара да лазя, че коленете ми са охлузени но нито една не успях да намразя от кордебалета на нейните музи.

Слушам гласа й прехласнат, В живота понякога търсех и щастие – но това е съвсем по човешки

ПРОКЪЛНАТИЯТ ДЕМОН

След Бог и хората ме прокълнаха, а Сатаната с ярост от ада ме изгони. останах сам и в мрака полетях, а там няма време и сезони.

Безкраен мрак и пустота, в която дори чудовище бих искал за приятел. И сам проклех света, и си приех съдбата, и себе си превърнах във разпятие.

Тогава почнах да строя вселени от моити илюзии, надежди и стремежи и Времето започна да тече през мене, началото и края на нещо да бележи.

И сътвореното започнах да обичам, и светлина видях над мен да пада... И вместо демон, станах бог на всичко, което сам от себе си създадох.

Отдалечавам се от всичко и от себе си, износвам тялото си като стар костюм, съставен само от лета и есени, животът ми е сбор – с едно наум.

Аз нямах пролети, а зимата е после, от лятото – като от пещ – излизам гол и в днешната си есен високосна преглъщам своя залък – хляб и сол.

Без чувството за радост и тъга, лети надолу падналият плод – не съм и подозирал досега, че въздухът е място за живот.

Увяхват хризантемите, а тясно сърцето е за оня странен зов към хиляди неща – за ново щастие – а пък към тях – едно наум – Любов.

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

"Спомените не са изсушени цветя и реликви, а жив, треперещ, пълен с пое-К.ПАУСТОВСКИ

Проф. д-р Стефан СТАНЕВ, до скоро завеждащ отдел в Природонауч- игри на учителя по телесно възпиния музей в Пловдив и преподавател тание Петър Петров. Не е забравил и в университета на същия град, издал оная весела случка, когато със своите 40 книги в областта на ботаниката, за другари-тимуровци "тайно" правят бележити български ботаници, чуж- едно "благородно и похвално дело" дестранни изследователи на флората и фауната у нас, разкази и десетки очерци за дейци на изкуството и културата, днес ни изненадва с новия си труд - мемоари "Светлини и сенки по пътя".

Роден е в с. Драганово, В.Търновско **учат Европа на градинарство и първи** придобиват облик на европейци, преди да станем такива днес. Родната къща на Стефан Станев е в Долната махала на селото, а само тя е откърмила трима нев остава завинаги в сърцето му и в професои и още толкова художници и

Над жизнения път на Стефан Станев от Драганово, през Търново и София до Пловдив, са греели светлини, но е имало и сенки, ала те не могат да помрачат спомена за онова безгрижно детство, останало завинаги в добрата му впечатлителна душа. На него той посвещава много страници със радостни и тъжни

Станев започва своята генеалогия от Горски Долен Тръмбеш, родното място на бащата и на близките му, а майка му е от Драганово, където се установява младото семейство в 1937 г.

Момчето расте, обгрижвано с много обич в новата къща, а градината Сираков, музикантът Йордан Сувани двора посреща с радост и трепет в джиев (Сувана), поетът и преводачът от душата си всеки път, когато се завръща като странник от далече, събужда се с гукането на гугутките и с първите Куцаров - кирпиччията, който на един лъчи на слънцето. Незаличим остава в Първи май манифестира гол, наметнат съзнанието му и сладкият сън в душ- с чаршаф, скандирайки:"Да живей, ните летни нощи под звездния покров живей труда!", и още десетици други. И на сияйното небе. Светлините греят в от всеки е запомнил по една характерна очите му от щастливите му детски дни, дума или израз: "Не убаво лапи!" (от когато играе с другарчетата си, къпят Тодор Дживтерев), "Сухо дупе риба не се в бистрите води на Янтра или отива лови!" (от Милка Енчева), "Дръжте ме, за вода на чешмата при брястовете; бяга ше вляза!" (от Илко Матев), "Чи туй ни с боси крака по поляната в едната ръка с е мач!" (от Коста Гемов), "Вввиии ссте филия, намазана със свинска мас, поръ- диви петли!" (от Рачо Нотев) и др. сена със сол и червен пипер, а в другата - с няколко стръка чесън. Може ли сега на миналото помрачават очите му и го някое дете, закотвено и взряно до полу- изпълват с болка. И Драганово не се да в компютъра, да изпита това? А тези разминава с репресиите на "народна златни дни – мигове така прекрасни, власт" след 9 септември 1944 г. Гимнамили и неповторими, феноменалната зистите Христо Суванджиев и Кольо му памет възпроизвежда със същата Хайлазов, членувалите в "Бранник" и сила на чувствата. Но, за жалост, те не в "Легиона" или БЗНС са жестоко малса останали непроменени от вървежа на третирани, а Христо Гогев, Лимитър времето, ограбило без жалост неговото Чолаков и други заплащат с живота си.

ща-градинар в Словакия или войник околностите на Драганово и более от в Сяр и Дедеагач през 1944 г., обичан и

ПЪТ ПОД СВЕТЛИНИ И СЕНКИ

уважаван в селото труженик

А гостувайки на своя вуйчо-лесовъд, пред очите на 8-годишното момче за първи път се разкрива красотата на природата с нейното диво и сурово величие на Етрополския Балкан с вековните букови гори, дълбоки долове и поляни с орлова папрат. Но то още не знае, че след време това ще бъде неговата професия на естествоизпитател

Стефан Станев с умиление си спомня и за времето, когато първата му учителка Невяна Петрова отваря очите му за книгите и света и се включва като актьор в училищния театър. Всяка сутрин малката камбанка на тополата го подканя да бърза за Горното училище. А на празника на светите братя Кирил и Методий участва като изявен гимнастик в състезателните - варосват училищните тоалетни, съпроводени от смеха на дечурлигата,

Другият жалон в неговия живот, оформил мирозрението му още от ранно детство, са книгите. И първите, с които - онова будно село, жителите на което се запознава, са тези на Емил Коралов, Джек Лондон, поезията на Хр.Ясенов, К. Константинов, на плеядата български поети и прозата на К. Паустовски. А родното място на Стефан Ста-

> спомение си пресъздава една широка пъстроцветна палитра от живота на някога многолюдното и богато Драганово с вечерното "движение" на младежите, киното и увеселителната градина "Ялта". Учудващо е с колко хора е дружил, познавал, с колко другари и приятели е общувал и описал съдбите им. Остават емблематични в съзнанието му: любимецът на драгановските запалянковци – Стамо Куцаров, ветеринарният лекар д-р Борислав Стоянов, секретарят на читалището Иван Коларов, езиковедът проф. Христо Първев, неговите съседи – художници Григор Първев, проф. Иван Бочев и Н. Бъчваров, журналистът Благомир испански Румен Стоянов, братята поети Йордан и Пеньо Атанасови, бай Стоян

Но не всичко е светлина. Сенките Полковник Димитър Марков, участ-На своята майка той посвещава ник във войната през 1945 г., е осъден най- много страници, съхранил обичта на затвор, защото бил царски офицер, си към нея като безценен камък. Болен а на градинарските деца не дават ОФили край огнището, сгушен в нейните бележки за следване във висши учебни скути, тя му чете приказки от списание- заведения, екзекутирайки интелигенцията в селото.

Ярки са и спомените за неговия ба-

Джулюн гьол – природозащитен обект

с растителност от Терциера. В гладната

наречени дяволски орехчета. А можеха

да го спасят само със сто-двеста метра

канал от близкия буен поток. Но не би.

Царуващото безхаберие и партийна

ковата воденица на Брега. А по време на преход към капитализъм на некалърници харизват за стотинки завода в селото, за да пустее и той. видяното: запустели ниви на Хранов И ако с национализацията на пробаир, разорани мери, изхранвали нямишлеността съсипаха инициативата кога хиляден добитък, изсечени бряна хората, колективизацията обезлюди стове, разрушени, пресъхнали чешми селата, демокрацията ги довърши, за да като оная Гюрген чешма в пазвите на няма ни бащи, ни майки, ни деца. баира, от която искал да пие коларят Днес спомените на Стефан Станев са дядо Иван Първев, преди са си отиде като видения, към които той се връща от тоя свят. Посещава изсъхналите, да изпита същите чувства на радост и запустелите лозя в Басановец, вижда более за всичко, отишло си без време. и тяхното лозе, потънало в треволяци За да разбере, че е истински щастлив, и бурени, чакащо някой да го прекопае когато е посветил живота си на наукаи напръска със син камък. А спомня ли та и в света на прекрасното; че има за си някой колко тонове десертно грозде какво да тъжи и да се радва на миговеса изнасяли от драгановските лозя те, които Бог му е отредил, на всичко,

за Европа? Запустял и пресъхнал е и мило и незабравимо, което е останало

И завършва: "Драганово, моя радост 1919 година, за да се изхранят, селяните и болка!" Радостта от златните дни на с повесма събирали по дъното на блато- неговата младост и болката от акордите то черните с остри шипове джулюни, на залеза!

Петър ИВАНЧЕВ

СТЕФАН СТАНЕВ, СВЕТЛИНИ И грандомания някога и сега, съсипаха СЕНКИ ПО ПЪТЯ, СПОМЕНИ, УНИВЕР-СИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО "ПАИСИЙ

Литературният клуб

ПИШУРКА" при народното читалище

"Постоянство 1856" е правоприемник

на създадения от шепа ентусиазирани

млади ломчани на 8 февруари 1933 година

литературен кръжок "Гео Милев". През

годините животът на клуба е вървял през

върхове и долини, но е достигнал до наши

дни. Носил е имената на поетите Николай

Хрелков, Пеньо Пенев и Кръстьо Пишурка.

Днес творците от клуба са изявени автори

с награди от международни и национални

литературни конкурси, с публикации в

престижни списания и алманаси, имат

издадени книги. Творците се ползват

с авторитет в Съюза на българските

председател проф. д-р Боян Ангелов изтъква

таланта на ломските литературни дейци

и е връчил на художествения ръководител

на клуба, литературния критик Юлий

Йорданов почетната грамота на Съюза на

неговият

писатели. Неслучайно

българските писатели.

Виолета СОЛНИКОВА

ХАЙКУ

Пролет полудели звуци и багри.

Лястовици точици с крилца под високите облаци.

Цвете съм. Танцувам с вятъра.

Дърво на хълма спомените си..

Цвете от Олимп достигнах върха в хербария.

Бърдо от стан на пътя строшени спомени за шарени черги.

Годините тежат от мъдрост. Кога пораснахме?

Силно е виното на залеза. Приспа хоризонта.

Горещ вятър. Танц със саби танцуват тревите.

Тиха вечер, пъдпъдъчи песни люлеят житата

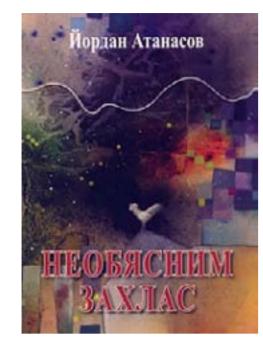
Локва на пътя прозорец към небето.

Снимка на Венеиия и моята въздишка пред моста на въздишките.

Мартенско утро. Пижо и Пенда се иелуват в пощенската кутия.

ТВОРЕЦ С ГРАЖДАНСКА СЪВЕСТ

Четох и препрочитах антологичната стихосбирка "Необясним захлас" (2018) на поета <u>Йордан АТАНАСОВ</u> и преоткривах един примамлив и вълнуващ поетичен свят, изповедна житейска равносметка, мъдър философски поглед към света и хората, и нужната смелост да останеш верен на

Нелек е житейският и творчески път на този оригинален творец. Роден в Германия, далече от родното Драганово, в разгара на Втората световна война. Преминал през житейски изпитания той намира своето спасително място в литературата.

Автор е на петнадесетина стихосбирки, на романа "Хамовото семе", съставител на поетични антологии и главен редактор на "Литературен глас" - Стара

Установил се в "града на поетите и липите" Йордан Атанасов остава верен на скъпото Драганово, където са родовите му корени, съкровените му спомени и незабравими преживявания край бреговете на Янтра.

Книгата съдържа 70 стихотворения и пет поеми, събрани в осем поетични цикъла. Още встъпителното автобиографично стихотворение "Живот", разкрива философския поглед на поета към света.

"Необясним захлас" е концептуално изградена, единна по форма и съдържание стихосбирка. Общите идеи и теми преливат и се допълват от цикъл в цикъл и дооформят облика на един специфичен, по-друг, но запомнящ се творец.

Това е една духовно разтърсваща поезия, но същевременно дълбоко вълнуваща и близка до сърцето на обикновения човек. В поезията на Йордан Атанасов са скрити много

истини за времето, в което живеем Лирическият му герой се идентифицира като изразител на болките, тежненията и въжделенията на хората от народа и е съпричастен към тяхната съдба: "Аз трябва да оставя нещо живо, / преди да стана камък и вода". /"Животът - въртележка дива"/.

Това се вижда от отношението му към такива екзистенциални въпроси за смисъла на живота и смъртта, рода и родината, любовта и свободата. Емоционалното състояние, преживяванията, превръщат поетичните творби в лек за нравствено и духовно оцеляване на мислещия и раним поет, който "от зрънце обич мога

да заплача..." ("Сеяч"). Темата за свободата е изразена найсилно в стихотворенията: "Необясним захлас", "Дон Кихот от Верея", както и в алегоричното "Избор", в което

поетичната картина със заешкия кафез съдържа и човешката драма: "Той пристъпи до оградата позната, / главата си подаде. / И само помириса свободата." Така е и с човека предпочита да остане в кафеза, но да е на по-сигурно място.

От детайлите към делничното поетът върви към голямото, с философско прозрение и мъдрост към вечните човешки проблеми и стремеж към морална красота в отношенията между хората. Етичният и естетически критерий на поета е: "Красотата ли?! -/ Тя отлага да спаси света..." / Поет"/.

Йордан Атанасов е непримирим към социалните и обществени недъзи. Социално - гражданските мотиви се открояват силно в стихотворенията: "Сметище", "Смъртта на София", "Белите вълци", "Машина за чистота" и особено "Ноев ковчег": "Отпиваме несгоди. вино и завист на групи . / По-рядко се смеем, по-често се кръстим...

Поетическото съдържание и емопионален зарял, правят стиховете му завладяващи и обсебващи. Поетът е безкомпромисен към социалните злини, с ясна гражданска позиция, с критично, но и състрадателно перо.

Книгата е една лирическа житейска изповед. Поезията в нея е образна, емоционална и мъдра. На места с тънко чувство на ирония и самоирония -"Необясним захлас", "Данте и Данчо",

Творецът живее с духът на родното си във времето, но оставили дълбоки следи в душата му.

Стихотворението "Илинден" завършва с риторичен въпрос, сякаш моят град, / къде е моето село? / И кой съм аз?!"

Лирикът търси утеха и избавление в любовта и първите трепети и вълнения. Интимните стихотворения: "Нощно къпане", "Винено цвете", "Момиче", "Легенда" и други, по силата на художественото въздействие напомнят за някои стихове на Лорка: "Много вода изтече по моята Янтра - / от първата обич до сетния грях. / Помня момичето, континенталното лято". /"Нощно къпане"/. Както и еротичното "Винено цвете": "Момичето тихо изпищя. / Изплашени птици литнаха./ Винено цвете изплува в реката."

са стиховете му посветени на истинските създатели на художествени ценности, на наши и световни знаменитости: Гео Милев, Асен Разцветников, Димчо Дебелянов, Достоевски, Микеланджело. Ван Гог, Артур Рембо, Лотрек и други.

Особено силно е синовното преклонение към Левски, изразено по човешки, искрено и топло: "Над думите и времето прескочи Левски. / Не се побра в бесило, нито / в песни..."

В лириката на Йордан Атанасов срещаме оригинално предметно сетивно мислене, морални послания и духовна освободеност в стиха. Поет с богата житейска биография и душевни терзания. Лирическият му герой прави една емоционална равносметка на спомени, преживявания, радости и

Родовата сага на твореца по разпръснатите като "Хамово семе" по света негови ролственици и близки е изразена в стихотворенията "Скитница", "Семето на градинаря", "Пазител на вечност", "Душата се завръща", "Сянка" и други.

Болката и привързаността към рода е искрена, но недостижима: "Как искам всичките до мен да събера: / братята далечни пръснали се по света, / баща ми щурав, майка ми светицата Христана." /поемата "Семето на градинаря" /.

С богатото си поетично съдържание, художествено майсторство, тънък Драганово, на река Янтра, с които психологизъм и хуманни послания се го свързват съкровени спомени и открояват и поемите му: "Балканска преживявания. Изпитва тъга по линия", "Болничен пръстен" и "Душата отминалите традиции и обичаи, отишли се завръща". Наративът на последната е едно лирическо пътешествие завръщане към рода и корените, към родината и оттам към себе си.

В Поезията на Йордан Атанасов отправен към всички нас: "Но къде е скрита недостижимостта на естетическия идеал за красивото и доброто в живота, което поета ще продължи да търси "додето рия със перо в своята бразда".

Високи са нравствените и духовни измерения на лирика, на неговата реалистична и силно въздействаща

Стихосбирката "Необясним захлас" утвърждава Йордан Атанасов като поет с рядък художествен дар, със здрави нравствени и етични критерии на творец с гражданска съвест, чувство за достойнство и справедливост.

Иван Д. ХРИСТОВ

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

ЛИТЕРАТУРНИ ДАРОВАНИЯ ДОКАЗВАТ ТАЛАНТА СИ КРАЙ ДУНАВ

Гостуват ни творци от Лом <u> Мариета ИВАНОВА</u> ПРЕРАЖДАНЕ Искаш ли да оставим миналото?

Да оставим, част от нашия живот, от нашите отминали преживявания, да оставим страха, мъката и дори щастливите сълзи!

Искаш ли да погребем миналото? Да ги изгорим спомените, като тяло на мъртвец, и прахта да разхвърлим в природата, като вечно наказани... мъртви души!

че всяка болка, трепет, думи неизказани, лори съня с кошмарите и изгрева на

Искаш ли да благодарим на миналото, и на всички, оставили белег и следи.. и на **уроците**, които ни бяха верни

в тази вечна човешка борба!

ти робските окови да свалиш!

<u> Анжела БОРИСОВА</u>

СТИХЪТ НА ЗАЛЕЗА

Най-хубавите стихове кои са? - Природата! Какво по-нежно вдъхновение от залеза красив? Картина - стих. слова, рисувани в простора син но трябва и очи отворени с тях стихът на залеза да прочетеш.

Брегът на Дунав и ЛОМ

Лилия ЙОРДАНОВА

Тлее огън във душата.

ВАМПИР

Жажда кървава гори. Шумят горите във тъмата. Селото спокойно спи. Сянка мъртва тук пак броди, нова жертва търси тя. По глухи улички потайно ходи с пресъхнала за кръв уста. Скоро някой закъснял от там ще мине и с вампирската ръка звярът ще го сграбчи силно, ще впие устни във врата. Кръвта ще вкуси жадно, за нов живот ще се роди. После тялото - вече хладно, в някой ъгъл ще захвърли.

Тихомир ГОРГАЧЕВ

Във ранен следобед на късното лято по тайна пътека към кея слезнах. Там чакаше лодката, старата лодка и моита другарка, и волният смях.

Зашляпахме боси по ситния пясък, нагазихме смело в прохладни води, прегърна ни ласкаво, с обич реката, кат гостени чакани в дългите дни.

Завря, залюля се край нази водата от шеги и закачки, от луди игри. И тъй неусетно покри се небето с намигащи ярки, красиви звезди.

С умора приятна в телата налята към къщи поемаме тихи, добри, че мама тревожи се, сърди се татко -"Къде ли се бавят тез буйни глави".

Внезапно се сепнах, събудих се значи от дрямката сладка, от унес блажен, че сън неочакван, че спомен случаен, ме върнали бяха в безгрижния ден.

Виолета ИВАНОВА

ВЯРА

Остават ли остатъци от вяра в опустошената душа, линчувана от жестокостта, с която силните остават на върха! Вяра, че не всеки е роден да побеждава, но във всеки грее мъничка звезда и всеки има право да оспори присъдата, да бъдеш роб на собствена земя!

Андриана АНДРЕЕВА

HEAVEN

Тук е раят на земята, казвам ти. Обикалях дълго и го търсих. Срещах много хора, не напразно, но не можех да ги взема -

Пазят седем порти седем ангела, всяка порта има си магия, не на всеки зрение е дадено да ги види и да ги премине.

Тук е раят на земята, вярвай ми. Ще усетиш цялата вселена, сутрин шом със слънцето целунеш ме и разтапям се в любов споделена.

Тук е раят на земята, наш е! Всичките шамани ще предскажат там, където любовта живее там е раят земен на душата

Посадихме в райската градина заедно със теб една магия аз и ти, и после на вратите седем ангела оставихме да пазят.

Някой, някога, ако ги види в рая тук при нас да заповяда! Ти ще ги загърнеш с бели ризи, а аз ... аз ще приготвя обяда .

Пламен АНАКИЕВ

ПОЕТИКА, НОВА ЕСТЕТИКА

На поетите някога нужен бе дим, а сега ни са нужни мазолести длани. Ангел Тодоров

И пак със тях червени пари да своим, ала вече - като постмодерни титани.

ПАЛМИ РАНЧЕВ

Нито рок-енд-рол, нито рококо не му влияе никаква конюктура. Той е с боксьорски набито око за добрата литература.

ДОБРИ ЖОТЕВ

По думите му във анкета – родил се е умрял. На поетичните орлета за двама беше дал.

ЙОРДАН АТАНАСОВ

Издателска характеристика

Автор на "Алфатрадо", но му липсва коректност. Уж е "Пазител на вечност", пък все пита за младо...

ПОЕТЪТ НИКО СТОЯНОВ

Отвъд Дунава, роден в Буджак, не сръбва квас, а водка "Старый князь". С перото вихри се в захлас, но невелнъж...

налпива и казак.

ОГЛЕДАЛЦЕ, моля те, кажи, хііі

В предизборната актуалност лъжа какво е и какво реалност?

О, оглупял човече. в PR-ските обятия и фактите вече са относителни понятия...

"ЗАПИСКИ ОТ "ПРЕХОДА" На Ев. Белчева и П. Динеков

Бе наистина е недостижима Литераторката Б., Евелина. – И в задушаващата ковиада направи паметна Динековиада.

БОГОМИЛ РАЙНОВ

И синовното, и любовното му слово кънти с блясъка на разрязано олово.

ATAHACOBA

СНЯГ ЛИ ВАЛИ?...

Сняг ли вали?...

Или е приказка бяла, преизпълнена с бели сълзи? Сняг вали. Там, отвъд, зад превала, тръпнат стаени, бели брези.

Сняг вали. И покрива земята с неизказана, зимна тъга. Как го чакахме с трепет в сърцата, как притихна добрата река!

Сняг ли вали?... Или се сгушват мечтите под завивката снежна сега? Нека спят, със надежда завити – да забравят за свойта тъга!

Как вали! – снежна приказка, бяла. Сливат се скръб и надежда в едно като среща след дълга раздяла, като песен на Адамо...

ПЯСЪЦИТЕ НА ВРЕМЕТО

Пясъците на времето ме поглъщат – безпощадно и точно. Едно пътуване и дълго, и необратимо. Вятърът отвява следите, капаните на нежността ръждясват на кея. Само кората на стария все още сълзи под буквите, изписани от теб...

Пясъците се свличат, часовникът е с главата надолу, приливът е отпуснал криле, от недрата на земята извира топлина.

Поклащат се котвите тъмни – чакат с надежда да съмне...

НОЩНА ПРИКАЗКА

Навън вали безбрежна светлина над тъжните, оголени баири и тънката, прилунна светлина във тях спокойствие и дом намира.

Аз следвам светлината и вървя през древни митове и нови таинства, далече от оная синева, в която чезнат тъмните пространства. Дочувам шепот на столетен дъб и крясъка на сова в тъмнината. Пред погледа ми няма траен път, но будни са във мене сетивата.

Така е хубаво в ношта навън – луната пълни медната си пита, като в безкраен и вълшебен сън вървя, вървя – без край и без насита...

Как подлъга дръвчетата южният вятър, как ги милваше ласкаво, с топли ръце! Те си спяха, сънуваха пролет и ято, но разтвориха своето чисто лице.

И просветна земята, обкичена с розово-бял, ослепителен цвят, и короните блеснаха кичести, украсили смълчания град.

После вихрушка ледена мина, в обръч стегна дърветата вън. В страх и ужас и тази година се превърна техния пролетен сън.

И порони се там, върху земята, крехкия, дъхаво-пролетен цвят, и макар, че отмина безумният вятър, бяла смърт се посипа из сънния град...

"Довиждане до другия живот,

Иван Антонов

До другото сбогуване, мечта, когато есенни листа ше очертават в смразяващата нощна тишина на новото начало края!

Когато сенките ще се плетат в короните на тъмните дървета, когато мълчаливата луна в пролуките им тайнствено ще свети,

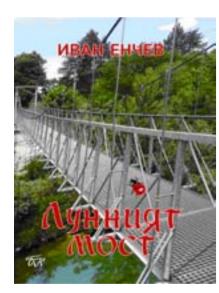
звезди когато пак ше се топят сред кадифето на нощта бездънна, когато в призрачната тъмнина във дланите ти топли ще осъмна...

До другото сбогуване, мечта, до виешия повик на плътта ни. до следващата смазваща тъга. която сипе сол във стари рани...

До другия, до другия живот!...

БИБЛЕЙСКИ ПОЗОВАВАНИЯ В РОМАНА НА ИВАН ЕНЧЕВ "ЛУННИЯТ МОСТ"

<u> Маргарит ЖЕКОВ</u>

В романа на Иван Енчев "Лунният мост" - един роман за окончателно завърналия се невъзвращенен и за мечтата на елно сонпоколение да съживи българското общество, на режисирания по диктаторски образец български "демократичен преход", първото библейско позоваване се среща в реплика на една от героините в повествованието -Екатерина Калинова, която, по време на среща на випуска, полканя съученика си писателя Благой Велинов, да напише роман за цялото тяхно поколение и, когато писателят отвръща с прочутата крилата фраза на Симеон Втори "Когато му дойде времето", темпераментната съученичка го насърчава със стихове 1 и 7, втора част, от третата глава на Еклесиаст - "Има време за всяко нещо, И срок за всяка работа под небето: ...Време за мълчание, и време за говорене".

За разлика от цитираното в случая Божие слово, което в библейския контекст имя поширокото значение на свилетелстване за Истината и на говоренето и възлържането от говорене в смисъла на водителството на Светия Дух според Марко 13:11 и на живеенето на Христовия живот съгласно Галатяни 2:20 - говорене тогава и тъкмо това, което и когато Христос в земния Си живот би гово- скъпоценното съкровище на честта:

рил, и мълчание тогава, когато Спасителят също би мълчал, изказването на Катя от романа на Енчев "Лунният мост", чрез протестния вик "Стига сме мълчали за себе си!" ползва библейското позоваване, за да намекне, че днешното време, макар и усилно, е благодатното време за духовна деятелност, за написване на роман и за извършване на всяко добро дело пред Бога, което не само би говорило в съзвучие с Христовия спасителен план, но би избавило от маргинализация и премълчаване в общественото пространство цяло едно поколение, разкривайки същевременно неговите въжделения и мечти. верния си усет на жена героинята Катя че днешните времена са отреденият от Бога периол, в който трябва да се извършат делата на духовното съзидание и преобразяване. и в това послание е едно от най-ценните и достолепни постижения на романа.

та героиня: "Търговци влязоха в храма на душите ни, но ние напук на всичко продължаваме да живеем за едната чест с вяра и надежда", намеква и за прочут библейски на, защото Йоан Кръстител, говорейки за Петото и заключително библейско позомотив - изгонването на търговците от Йеру- Божието всемогъщество, многозначително ваване в романа "Лунният мост" е отново салимския храм чрез самия Христос (Мятей отбелязва пред хвалешите се със своето ро- на героинята Катя Калинова, която този път 21:12-13; Марко 11:15-17; Лука 19:45-46). дословие евреи: "И не почвайте да си думате, цитира Еклисиаст 3:1, 3, втора част - "Има Това изказване на героинята и намекнатият чрез него библейски мотив са свидетелство че Бог може и от тия камъни да въздигне под небето: Време за събаряне, и време за за духовната разруха, съществуваща днес чада на Авраама." (Лука 3:8, втора част; градене", създавайки по този начин своеобпоради ширещото се търгашество и продажничество, и същевременно за упованието, че чрез силата на Спасителя човешките съппа могат да бълат очистени от тези пагубни

Друго едно ключово изказване на съща-

Споменатото тук живеене за едната чест е израз на своеобразното опазено лично достойнство на простосмъртния човек-иде- от Еклисиаст 1:14; 2:11, 17 - "Всичко е суе- лейски казано, "говорят, а не вършат" (Маалист, пресъздадено преди това и в българ- та и гонене на вятър", както и от Еклисиаст тей 23:3). Това внушение е и една човечна ската поезия чрез лирическия шедьовър на поета Янаки Петров "Оставяха бащите телство на повествователя в романа на Иван от имитиране на демокрация наша родина, за наследство" от първата му стихосбирка Енчев "Лунният мост" е всъщност жест на изтъкваща още едно голямо достойнство "Зимна птица" (1978). В третия заключителен куплет на тази гениална лирическа слово в смисъла, в който го използва и цар сполуката да се загатват не само красотите творба лирическият Аз разглежда личната Соломон - авторът на старозаветната книга на природното, но и поуките от неудобните чест като единствено човешко притежание на този свят, сякаш осмисляйки материал- празнота и еднообразност е само светският, ния нелоимък като изпитание, лопуснато от реховният живот на човека, тоест животът Бога, за ла може Азът ла опени и съхрани на човека без Бога.

Сега за тази гола чест живея. И Господ ми е тя, и ми е храм. Аз нищо друго нямам – само нея. Аз нея на детето си ще дам.

Второто библейско позоваване в романа "Лунният мост" излиза из устата на учителя по математика Пенчо Пенев, който. срещайки в почти обезлюдено българско село завърналия се невъзвращенец Станчо Станков и разговаряйки с него за несретата на напуснатото от емигриралите в чужбина българи Отечество, утешава събеседника си с думите от Еклисиаст: "Има време за разхвърляне на камъни и време за събиране Калинова правдиво и точно предчувства, на камъните" (Еклисиаст 3:5, първа част). Локато библейският контекст на цитирания стих насочва по-скоро към буквалността на написаното, в романа на Иван Енчев учителят по математика Пенчо Пенев намеква метафорично чрез библейското позоваване за разпръсването на емигриралите българи по света и после за тяхното бъдещо завръ-

> Тази метафоричност е духовно достовер- е пострадала България. имаме Авраама за баща; защото ви казвам, Матей 3:9).

на Иван Енчев "Лунният мост" е това на винаги трябва да се открои времето за дела, повествователя - писателят Благой Велинов, който, размишлявайки за равносметката на собственото си битие и за смисъла на човешкия живот, стига до безутешното заключение 1:9 - "Нищо ново под слънцето". Това свидепокаяние чрез употребата на библейското Еклисиаст: суета и гонене на вятър, както и

В духа на тази освестяваща човека духовна опитност, романът "Лунният мост" изненадва и с два въпроса, които си задава повествователят: "А какво ли същество съм в очите на Бога? Как ли изглеждаме в Неговия поглед всички българи?" Това са мъдри и доблестни въпроси, които не само превръщат романа в безспорен успех, но и представят пред съвременника една нова, приносна и вглъбена гледна точка към човешкото битие.

Четвъртото библейско позоваване в романа на Иван Енчев "Лунният мост" е отново това на повествователя, който доблестно признава себичността и бездуховността ни като нация: "Що за издънка човешка сме, шом зачитаме само себе си? Сякаш точно за нас е писано в Откровението на Йоан (8:13) -"Горко, горко, горко на земните жители ... Предчувствието и усетът на повествователя и в този случай са много точни, защото цитираният библейски стих се отнася до прогласяване на предстоящото нашествие на сарацините, от което наистина най-силно

време за всяко нешо. И срок за всяка работа разна рамка на повествованието - в началото Третото библейско позоваване в романа е словото и времето за говорене, но в края времето за градене.

С това свое послание романът деликатно намеква за несъстоятелността на фарисейския морал, моралът на хората, които, бибрецепта за изцелението и на боледуващата на романа на Иван Енчев "Лунният мост" -

Иван Енчев. Лунният мост. Издателство "Българска книжница", С., 2020.

Снежана *ГОРАНОВА*

ОЩЕ СМЕЯ

9

* * *

на змийски зъб да седна, по лисича следа да мина, глог да ме задиря. за трон от мащерка кръв да пролея, да обруля със смях горчилка, да покоря хляба на виното. През корен на горицвет да ме парне куршум, от цвета му да натъкмя постеля

и в мъжки очи небе да уловя...

Още смея!

В НАШАТА СТАЯ живея сама. Илваш и си отиваш в неизвестното Когато заспиш, пак е тихо...

Гледам те тогава чужд, далечен и тъмен като ношта. Не искам да те докосвам. Студено ми е, ако отвориш очите си.

Не за тяхната зима копнях...

ДОВЕРИХ ТИ СЕ като земя на корен. И не е ни тъмна орис, ни върла магия да опивам,

да храня, да пазя, да раждам... И не питай, не питай никога – кой е по-силен от двамата коренът ли, който къса земята че носи болката.

РАЗМИНАВАНЕ

Какво очаквам – с глас да споиш две ноши: една – студ до бяло, друга – до бяло жежчава...

Какво очаквам – с устни ден разполовен: до пладне бягам към тях, от пладне в себе си бягам... Сам-сама възел във възел.

ПРОДЪЛЖЕНИЕ Вгради ме в себе си

като стъпка в пясъка, като река в морето, като съчка в огъня. като лудо мълчание в пъпка, като клас, вречен в зрелостта, като непостоянство в кръвта.

Вгради ме в себе си – прокълната и коронясана, целувана и ненацелувана, покорна и непокорена, изкушение и продължение на света...

Вгради ме в себе си – свещен е на майстора грехът, шом извора чешма ще стане.

ЧАДЪР ЗА ОБИЧ

Теодоси АНТОНОВ

Едва ли ви се е случвало да влезете в празен вагон час преди тръгване на влака и да си избирате купе по вкус, колкото и тесните помещенийца да са еднакви, като еднояйчни близнаци. В такива случаи винаги сядам в купе номер 5 и се тръшвам, ако съм уморен, на място 55. По-често ще се излегна на селалката.

Случи се веднъж погледът ми да време и запъхтян да нахълта в купето, без да поздрави, а само да каже: Ааа, ето бъде...

- откъде идвам...
- За какво благодарите, госпожо, чадърът най-вероятно е ваш...
- Дааа приседна като за малко тя, дори се облегна плахо. – То, знаете ли... е една особена история... Това с чадъра. Колебаеше се дали да продължи.

- тя въздъхна и започна несигурно:

никой досега не ги знае... Та, в купето кажете...

своето "пше" и "бже", а само един от тях се смълча и ме поглеждаще плахо от мястото срещу мен. Още по-крадешком го наблюдавах и аз. Знаете ли, той беше нещо средно между... не, не знам дали ще ме разберете, но той беше нещо средно между трима много различни, много популярни и много ерудирани и талантливи поляци: Збигнев Цибулски, Даниел Олбрихски и... Ян Енглерт. Представяте ли си! Схванах ги за секунди. Аз съм жена-киноман и знаех наизуст техни реплики, дори цели пасажи от техни роли. Обожавах ги.

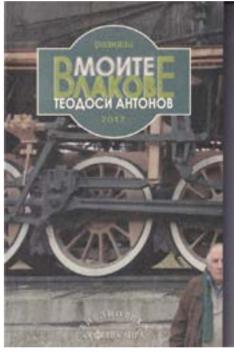
Кой знае защо, жената замълча. И аз, На себе си отчаяният киноман, наострих уши.

- Как само ви ангажирах със себе си... - изрече несигурно, а след малко продължи: - Не, не се заблуждавах в този попреминал младежката си възраст мъж – добави. – Очилата и обърнатата му долна устна силно наподобяваха Цибулски.
- Любопитно! Вие ми станахте харесваше, ме притесняваше ужасно. интересна; знаете ли... - не се доизказах – Продължавайте... Слушам ви.
- Изпод очилата му ме гледаха обаче попадне на опружил се върху багажника очите, по-точно очните орбити, веждите над мен чадър. Не, няма да стана и да и челото на Ян Енглерт. А овалът, оваго грабна; та той де факто вече е мой, път на издълженото му лице и светлата ако собственикът му не се сети по някое иму коса напомняха поразително Даниел Олбрихски. Или така ми се искаше да

- Ааа, ето го, благодаря ви – едва си към нейната съхранена от годините после Рила и Родопите. Полякът ме беше удоволствие – подаде ми ръка. поемаше дъх жената. – Знаете ли чак красота, облагородена и мъдра. Тя наблюдаваше все така трескаво и - И за мен – придърпах жената и я начесто отмяташе буйната си боядисана винаги успяваше да отвърне поглед, целунах. После още веднъж. И още коса, издайнически бяла в корените си. щом усетеще, че виждам това. Ама, веднъж – всичко това сигурно ще го Издайнически пъргавееха, макар дреб- интересно ли ви е? Ако не...За какво опиша някой път. ни, бръчиците по лицето й.

истина великолепни и завладяващи интересно. нахална само... това са мои лични неща, себе си – впивах жаден поглед в нея. – тема:

весели, те продължиха да говорят на него. – Този поляк, колкото и да ми тръгнаха вече по коридора, един от на тунела.

Вгледах се в чадъра. Как странно той

хармонираше с цвета на червилото й. ло себе си и лобави:

- Това пътуване по този начин Жената въздъхна и се изправи, продължи повече от час и половина. погледна ме. Светлите й очи играеха Наближавахме Симитли. От там полинетоми Наблюдавах жената с любопитство поляците щяха да покоряват Пирин, - Пожелавам ви хубав път! За мен ли ви разказвам всичко това...
- актьори въздъхнах и загледах през Аз обаче гледах жената, за разлика Седнах. Насядали бяха и учениците и леговището си и приседнах в очакване. отделни кадри от "Пепел и диамант", от доставяше удоволствие, но слушах чух едното от момчетата: Жената бе между 50 и 60 годишна, по- "Брезова горичка" и "Осъдени души". и с внимание всичко онова, което в досаден рефрен. Боже мой, как ще е остър поглед. Не, погледът ми не беше забравят. - Беше пак във влак... преди досаден, как се изпуснах, макар само в поглед на сваляч и тя би трябвало Скочих на отворения прозорен с двайсетина години... и пътувах сама. мисълта си... - Та ние с вас ужасно си да отчете това, беше се притеснила чадъра. Видях жената как преди да слезе Дано да не ви отегчавам... и колко съм приличаме, госпожо. Кажете нещо за донякъде, но все пак продължи своята по стъпалата към тунела, се обърна.
- нахълтаха група свободни, неоргани- Какво да кажа въртеше тя припряно се раздвижи, а моят таен обожател не се с ръка, маха дълго, пусна въздушна зирани туристи от Полша. Шумни и в ръцете си чадъра с поглед, сведен към и помръдваше от мястото си. Поляците целувка. После хлътна в тъмния отвор

групата се върна и каза нещо, което си превелох по смисъл:

- Сташек, ти май няма да покоряваш върхове, а жени, а?
- След секунди жената продължи:
- Сташек се сконфузи, стана без нерв и преди да метне самара върху гърба си, изтегли от обемистия си багаж този чадър и ми каза притеснен, но сигурен в смисъла му: - Обичам ви! Вземете поне това нещо от мен... за спомен. Обичам ви! – И приведен странно, с бързи крачки премина по коридора. Последвах го неволно до изхода. Мълчахме през цялото време. После тичешком настигна сънародниците си.
- Замълчахме и ние двамата.
- Влакът ми постепенно се изпълваше с пътници. Жената погледна часовника си. От дъното на коридора нахлуваше група ученици, аз не се въздържах и казах:
- Даа, вие предполагате човек да ви заобича. А аз уж съм човек, който се
- Ооо, стара съм вече... Време е да
- слизам погледна отново часовника си. - Хайде сега пък стара, няма да Жената погледна през прозореца, използвам оная банална приказка за вероятно и тя, без да вижда, или пък старата риба, дето не остарява; при виждаше нещо си там. Постави чадъра вас нещата са по-други... и при мен са други... ако усещате...

В този момент купето се изпълни с - Дааа... я виж ти, и тримата са напът през тях.

Аз се надигнах любопитен от прозореца, без да виждам нещо, а само от поляка, право в очите, това ми през неспиращия им говор и смехории

- Приберете си чадъра, господине. скоро към 60, вече вероятно с биография Тези кадри се въртяха пред погледа ми разказваше. Тя го забеляза, усети моя знаете, чадър и ръкавици най-лесно се

> Размахах чадъра с питащ поглед. Тя - Щом доближихме Симитли, групата се спря, постоя, помаха ми усмихната

10

Крум ГЕОРГИЕВ

РОДЕН КРАЙ

- 1. Земьо моя, обич несравнима, в твойта пазва кът прекрасен има, под крилото топло на Балкана хубост ненагледва е събрана.
- 2. Вее вятър свеж от към горите и ухаят билки лековити, слънцето да стигне - в небесата се въздига ято подир ято.
- 3. С викове и смях децата боси газят бистроструйните потоци, а в недрата коренчета впили посевите плод са народили.
- 4. Ида ли в чужбина, се завръщам в края роден, в бащината къща. Влята е в сърцето и в душата любовта към теб, Родино свята!

ОДА ЗА МОЯ БАСТУН

Дий, Росинанте, коньо, дий, накуцвайки аз пак те яхам, духът ми шеметно лети, но тялото ми крета плахо. Прегръщам те с една ръка, обхванал тънката ти шия, надолу сведен, но така, че себе си да преоткрия. Когато падна поразен, в ден ненадеен, но очакван, дали мой верен кон, над мен ще цвилиш и ще ме оплакваш...

моят свят

Европа,

ти имаш Да Винчи, Сервантес, артисти прославени и музиканти, ти имаш Бъкингам, ти имаш и Лувъра, но твоята чувственост знае ли, чува ли протяжната песен, побратима с вятъра, която пронизва до дъно душата, замрежва очите, премаля сърцето отнесла несгодите в небитието.

Пространство и време изчезват, когато хорото, навито на няколко ката безспирно се люшка надясно-наляво, от земната мощ своя устрем набрало.

Над селища сънни, над снежни върхари, се носят припявките на коледари и момък, сменил си лицето, окраската се въплъщава в кукер,

скрил се зад маската, а слънцето – чакано ли, ненадейно ли, се озовава – в китно халище грейнало.

Европа, с музеи, с дворци – моят свят побира се в ракла (кована).

С това съм богат.

КАКВО МИ ДАДОХТЕ, ЖЕНИ

Онази красота и съвършенство на росна капка, припламнала върху пробудените мигли на зората след паднал дъжд. предчувствието за цъфтеж на свежа гранка в гора от люляк, **усмивка** – с блясък бисерен, пелувка с лъх на отлежало вино свето причастие за влюбени, безпаметно опиянение от допир на моминска гръд, до алабастровата гладкост на бедрата стройни. прегръдка, при която тъй се разтопяваш, че ставаш дух безплътен, звук от арфа,

Жени, от вас получих цялата вселена!

понесъл се в безкрайността.

ПРФТАТ ПРВЕТАТА

Цъфтят дърветата, цъфтят в градината, за кой ли път светлеят клоните в безбрежност, дали с онази плаха нежност там двама влюбени ще спрат – ла се пелунат пожелали. Дали ще спрат, дали. Едва ли.

Цъфтят дърветата, цъфтят, познат е пътят – този път до тайната ни продъджава. Тъй както влизахме тогава в градината, сред вишнев цвят души, тела в едно събрали, лали ше влезем пак.

Елва ли.

Цъфтят дърветата, цъфтят...

БЕЗГРИЖНО ЛЯТО

Ела, безгрижно лято, безкраен ден, ела, вдигни ни, южен вятър на твоите крила.

След шеметно летено из тая синева. спусни ни, да лудеем по росната трева,

до бързата рекичка ла стигнем най полир и да се гмурнем всички сред бистрите води...

Училишни неволи. задачи, строг режим ги няма, но зашо ли за тях все пак тъжим?

ЗА ОПАШКАТА, КАНДИДАТ – ПРЕЗИ-ДЕНТА И БЪЛГАРСКАТА ОРИС

3 AX APM

КАРАБАШЛИЕВ

Захари КАРА-БАШЛИЕВ отново изненадва. След повестта "Жажда" от преди три години предлага на вниманието ни роман, амбициозен и свръх актуален, различен от това, което сме очаквали, но все така много добър.

"Опашката" е писан седем години. Замислен и реализиран е преди пандемията и звучи като дистопия, но, когато го четеш в условия на изола ция и обществено ограничение съв-

сем не се възприема като горчива са- витието на повествованието в тази тира на бъдещето, а като съвсем ясна и нагледна плашеща ни реалност.

Карабашлиев се бори с каверзния въпрос, измъчвал дълго Бодрияр – "Заличаването на Бог ни изправи срещу реалността. Срещу какво ще ни изправи заличаването на действителността?"

Амбицията му е да създаде философски вглъбен роман с послания, извлече-Оруел и Джорджо Агамбен.

Личното ми мнение е, че там, където авторът търси значими обобщения и обитаваме е резоньорски сух, докато стихията му е в умелото и завладяващо

чаквано Невена, бъдещата съпруга на разруши сценария и да не се впише в писателя Павел Панев, кандидат-президент на републиката и неприличното власт и война. Така и Павел, и Невена предложение за най-високия държавен се оказват поредните жертви на прехопост, който алтер егото на писателя по- да ни и на онази прословута операция, лучава от приятелката му Патриция и при която гущерът / драконът изяжда генералът в сянка Статев.

истински обичаш Панев персонаж в доверие към управниците ни. романа, оказал се с израстък, който я сериозно препятствие и за кампанията звучат с поразяваща суифтовска сила. на нейния бъдещ съпруг.

Хрумката с опашката е интересна ни игри е пресъздадена с впечатляваща които с песните си са прелъстявали около протестите и съответното им екипажите в морето, но проблемът е, че медийно отразяване също са разкрити чак на финала Карабашлиев допуска, вещо и увлекателно. че не само Невена, но и други ЖЕНИ са с опашки в България – жертва на вирус или мутация. Находката не е доразвита в дълбочина, вероятно и защото се експонира в разгара на старта на

Карабашлиев използва формулата "Какво би станало, ако...", залагайки повече на фикцията и тревожещите го от какъвто нашата проза отдавна имасериозни въпроси.

За компромиса например, при който известен аполитичен писател е впримчен в мръсна политическа игра, уж с предизвестен успешен край.

НОВИЯ избраник на кукловодите в Веселина Седларска.

сянка, да бъде и ново лице, и партийно необвързан, и разчитащ на полкрепата на млалите и протестиращите "маски" срещу статуквото в условия на глобална икономическа, политическа и здравна криза и същевременно да се съгласи да въвежда извънредно и военно положение. в което на базата на назначеното от него служебно правителство плавно и сигурно да въведе диктатурата в България

Много лесно и същевременно до болка познато би било раз-

посока, при което закономерно накрая държавният глава ще осъзнае какви гафове е допуснал, които, вероятно, биха коствали поста и живота му. Захари Карабашлиев избира друг подход, при който обаче също няма хепи енд.

Първоначално Невена става "косвена жертва" при акцията по отстраняването на опашката й, а след това и самият ни от трудовете на Платон, Хана Аренд, кандидат-президент доброволно приема Карл Попър, Албер Камю, Джордж саможертвата да бъде прострелян показно от охранителя на Статев Ангел в мига на своя триумф, на естрадата и пред тълпата, заела плътно центъра на изводи за обществото и светът, който София до паметника на царя Освободител Александър II.

Това е неговото изкупление пред пресъздаване абсурдите на делника ни, фенове, избиратели и народ. Той, нена катаклизмите и стълкновенията, системният играч, допуснал да бъде които тресат родината ни и нас самите. манипулиран от тайните господари Опашката, с която се сдобива нео- на страната, все пак намира сили да опашката си, за да се запази статуквото.

Невена е едновременно очарователна, От "Опашката" не лъха оптимизъм красива, амбициозна – шеф е на дирек- или ведри надежди. Романът е в унисон ция "Сигурност и отбрана"в Страсбург с мрачното настроение, обхванало всичсъс задача да предотвратява всякакви ки нас в условията на продължаваща конфликти в Европа, единственият пандемия и несвършваща криза на

Има страници – разговорът на Павел прави РАЗЛИЧНА в нашето консерва- с директора на Националния театър за тивно-котловинно общество, явяващ се поредните министерски смени, които

Картината на подмолните и задкулисзабавна, напомняща за русалките, точност и сила, нравите и страстите

> Над всички обаче властват образите на Невена, Павел и Статев.

Неизбежната триада, но не и Света Троица – избраният интелектуалец -наивник, неговата спътница – неизбежна президентската кампания, но наистина жертва и ветеранът, раздаващ картите може да се съжалява за недостатъчно на властта, загинал след свирепа схваплътното разкриване на този феномен. тка с Павел като истински злодей.

> "Опашката" е един наистина различен за автора си, но много силен роман, ше нужда.

> > Борислав ГЪРДЕВ

Захари Карабашлиев, "Опашката", Панев на шега се съгласява да стане 2021, роман, изд. "Сиела", 390 стр., ред.

ДЪЛГА ЗИМА

ЛИТЕРАТУРЕН ГЛАС

Механика в Краковската политехника афганистанци и всякакви подобни беше хладновата, с високи прозорци - при дефицити и военно положение, към засипаната от сняг улица и към сляп заради натрапено членство в източния съседен калкан. Тежки столове бяха блок. Отгоре на туй – блокът е кръстен подврени под тромави маси, витринни "Варшавски". шкафове опираха до тавана, давишите на стажерки се огъваха под годишници, трептене на машинни фундаменти и а не газиш макови ниви. Залъгва Сейфудиновата буза, седи до мен, а е реферативни журнали и сборници от се ровеше в публикации за възбудители, се, че върши нещо, за да не изтърве другаде. Попитах: технически конференции. До сред ден честотни спектри и вибродемпфери. стипендията. И само той ли? Мен ме светеха луминисцентни лампи, груби Темата беше от научното поле на гонят по трудова характеристика, кафяви завеси и талашитен цокъл ръководителя му, така беше при съчинена от някой, който не е хващал от Афганистан. натрапваха усещане за учрежденски социализма, а кога в Афганистан ще рапидограф и поялник. Вие, да

11

Зад обледенелите прозорци трети ден фучеше виелица, засипваше със сняг струпани на

стадо коли, похлупваше с калпаци кръстове в отсрещни гробища и кичеше електропреносни стълбове като коледни дървета. Чертожната маса на пан Пьотрус беше дръпната до вътрешния прозорец, под премигваща от време на време луминисцентна тръба. Пьотрус беше разхвърлил рапидографи, шаблони за шрифтове, кривки и триъгълници на ръка около себе си, по лавици и

в раззинати чекмеджета; на отделна поличка – примус, чайник и мъж, с втренчени черни очи под ниски метални кутии от коледни сладки, с вежди, щръкнали уши, бузи, остъргани насипен чай и захар.

блокирана брава, да разнесе документи. радиатор пред тоалетните. Пьотрус се губеше по работилници ще си потърси друга работа.

пан Пьотрус палеше примуса и от Клеопатра, с весели трапчинки на запарваше чай, пушеше смрадливи бузите, устни като яркочервено сърчице цигари, четеше вестници, прескачаше и в лисича полушубка. до лавката, до деловодството, не знам още до къде и се връщаше когато в коридора, шепнеха доверително. лойлеше време да заключи.

и торбички под воднистосини очи, същата страница до другата сутрин. почти голобрад, лице, каквото се среща Пореден път не се сдържах, намигнах често край Висла и се забравя бързо. Разведен, в неделя ходеше да наглежда майка си; в дома на възрастна жена докторанта. ако не капе кран, трябва да се подмени — Ако си сгънал долари в джоба, пази изгорял предпазител или да се уплътни се и ти. Ама май си на злоти. форточка.

Наред с мен читалнята навестяваше Сейфудин Халил, афганистанец, му? докторант към департамента. Докато чакахме сутрин Пьотрус да отключи цигара. – Такива като него разхайтиха тапицираната на ромбчета врата, тукашните момичета. разтъпквахме се из слабо осветения коридор, надничахме над сервизното Лвов, потсдамската конференция бе стълбище. Пристигнеше ли лаборантът, отместила Полша като кибритена кутия давахме вид, че не сме забелязали от Припят към Одер; имал чичо, убит закъснението му. Пьотрус обаче ни в Катин. Недолюбваше социализма, усещаще като анонимни контрольори партията, руснаците и германците. и докато превърташе връзка ключове, съвестно трудови задължения?

Читалнята на департамента по Сейфудин. Полша храни и обучава между чертожната маса и шкафовете, потъмнели портрети.

мисли после.

Докторантът беше слаб, грозноват социализмът куца...

ло синьо, изпръхнали кафяви устни. Волеше селаборант към департамента. Носеще две плетени фланели една връз случваше се преподаватели да го друга под ватирано яке, жалеше се, притеснят с неотложна задача, да непрекъснато му е студено. От време на тушира и размножи чертеж, да подмени време ползваше Пьотрусовия примус, изгоряла бобина в прожекционен черпеше лаборанта с марков индийски апарат, да измъкне счупен ключ от чай; пушеше, облегнат на чугунен

През привечер-две го търсиха и служби, а после коментираше, потайни госпожици. Едната - с кокетна лаборантската заплата не съответства плетена шапчица върху платинена на задълженията му, в най-близко време коса, шикозно синтетично яке и предизвикателно стройни крака в Опразнеше ли се следобед читалнята, ботуши с кабзи. Другата, по-брюнетка

Уединяваха се със Сейфудин Излезеше ли с тях, случваше се Беше среден на ръст, с тънки вежди учебникът му да остане разгърнат на на Пьотрус.

Госпожиците пак отвлякоха

- То беше някога - Пьотрус запали

Пан Пьотрус беше изселник от

И знаете ли, кое е най-страшното? не пропускаше да се оправдае с Не дефицитът и полицейщината. автомобилно задръстване, нередовен Отчуждихме се като хора, губим трамвай или стачна блокада. Как страх от Бога и няма състрадателност. в такова ежедневие да изпълняваш Помня войната, глад, разстрели. Но в нещастието бяхме по-народ. А сега?

По-точно Пьотрус изказваше Пьотрус почука с лъжичка по ажурен недоволства, извръщайки се към подчашник, стана, разтъпка се в прохода

отпи глътка чай. Настойчив звънец крака. Лаборантът продължи:

гасят трептения на фундаменти, ще се прощавате, проучвате нещо си, та да

Следвашия понеделник стоплиш гърло с чаша пази... чай, продаваха бисквити

пола, влигаше косата си на кок, да я в чужд дом. удължава. Любезничеше със Сейфудин, а той ѝ се отблагодаряваше с кутия чай музеят не е чакалня. Излязохме вън, "ърл грей" или някой и друг долар на от свечереното небе продължаваха да пена за познати.

Къде да прекараме следобеда, ама да не харчим злоти залудо? Тръгнахме своето ъгълче живот, аз щях да чакам по "Варшавска", бавни снежинки автобус за предградията, Сейфудин се въртяха, редееха, жълт снегорин наемаше квартира отвъд гарата. На сновеше като бръмбар и нариваше снега тръгване ме хвана за ръката.

тухлен дом с тежки врати, се вдигаше обещават, ще издействат да ми заверят срещу църква, облегната на крепостната покана за жената и децата. На два пъти стена. Полският ренесанс е мрачен, им давам по триста долара... европейско възраждане, но входната друго да кажа? такса беше символична, ето къде ще се Стъпките му чернееха в мокрия

на люспи проблясваха чаши от оставил да разстрелят Пьотрусовия венецианско стъкло, порцелан със чичо в Катинската гора; заради другия златни шарки, масички, инкрустирани взривяваха училища в Афганистан... със седеф. Трофейни турски шатри от Боговете на доброто и злото са едни излинял плат опираха китки пера в същи за целия свят, нищо, че ги знаем тавана, мускети с непомерни приклади под различни имена. Боричкат се висяха по стените. Самоуверени в хорските души, зависи кой от тях - От кога полската пани не търси шляхтичи с космати калпаци и лъскави надделява. кавалер с осанка, ами наднича в джоба брони, побрали внушителните им кореми, гледаха предизвикателно от

Селнахме на ниска софа, като да бръмна в коридора, навън затропаха съзерцаваме картина върху отсрещна стена, дежурна служителка, една за За какво му е на Сейфудин няколко зали, надничаше от време на дисертация? Сякаш в Афганистан се време през драпирания портал, не чува Сейфудин пишеше дисертация за препъваш в трептящи фундаменти, стъпките ни. Нервна тръпка дърпаше

- Руснаците са решили да се изтеглят

Какво ти става от сутринта?

- Е, не сте ги канили.
- Да де, ама какво чака мен се хабилитирате. После се чудим защо и семейството ми? Следвал съм в социалистическа страна.

Мълчах гузно, управниците пан Пьотрус не се появи джиросват грешки и последствия на да отключи читалнята. Аз поданниците си, бил си несъгласен, и Сейфудин чакахме пред кой те пита. Сейфудин надигна глас, вратата, поглеждахме ту служителка отново подаде глава зад ръчните си часовници, ту завесата, той продължи шепнешком. електрическия в коридора. - След защита трябва да си продължа Слязохме в лавката на престоя и да прибера тук семейството двора, там можеше да си. Имам две дъщерички, Аллах да ги

От стената ни гледаще сляпа рамка. и замразени бройлери. немците бяха задигнали картина на Към обед секретарката на Рафаело по време на окупацията. На департамента предупреди; съседен портрет жена с бисерно нанизче снежня виелина свярила пан през челото притискаще към рамо Пьотрус на ски в Закопане, скокливо зверче. Извърнала глава с мил ще се върне най-рано след ден. поглед на полудете, което не подозира Тя беще ниска, носеще се с полкъсена какви съсипни оставят мъжки ботущи.

> Разпоредителката надникна пак. падат едри снежинки, щипеха нос и бузи. Време беше да се прибираме, всеки в

 Госпожиците дето ме обикалят, ти да Музеят на князете Чарториски, немислиш... Мешат се с милиционери и

Краковската цитадела векове наред Успокоих го, двете може да са е отбивала вълни от нашественици. от бранша, но няма да те излъжат; Сейфудин не се интересуваше от поляците имат страх от Бога. Какво

сняг, през нощта ще натрупа. На кой В анфилада от ниски стаи с прозорци господ да се моли Сейфудин; един бе

Банко П. БАНКОВ

Адрес: 6003 Ст.Загора, ул.Хр. Ботев 4

Главен редактор: Йордан АТАНАСОВ тел: 042/649-110, GSM 0888790135 Редактори: Румен СТОЯНОВ, Иван БОЧЕВ Красимира БОЖАНОВА Издател: НЧ "Даскал Петър Иванов" e-mail: lit glas@abv.bg Интернет страница: literaturenglas.com IBAN: BG14 UNCR 7630 1074 8633 90 BIC: UNCRBGSF

> Не се връщат и не се редактират материали! Абонамент - само в редакцията

УниКредит Булбанк Стара Загора

Печат: "ЛИТЕРА ПРИНТ" АД - Стара Загора

две необичайни български книги в бразилия

Преди да кажа кои, какви са те, ще помена друг, още по-изненадващ факт: българското литературно присъствие в далечна географски, исторически, културно Бразилия начева през 1915-а, тоест напредва в своето второ столетие. И тамошните заглавия от наши сънародници вървят към 200: разкази, стихове, романи, математика, художествена гимнастика, литературознание, психоанализа, публицистика, мемоаристика...; списание "Български преглед", съществувало 30 години без държавна подкрепа, четири издателства на българи (две показателно именувани "Хемус" и "Родна земя")... Към това учудващо видово разнобразие трябва да прибавим брошурна поема и книга

на диск. В Бразилия съществува поезия, често римувана, печатана брошурно и наричана литература на връв, понеже малофоматните издания са провесвани на канап, връв по събори, панаири, че да ги видят купувачи. Така сложени, те напомнят простир, но вместо ризи, гащи стоят книжни телца, често хванати с щипки за пране. Прощъпулникът й води към Португалия, а под екватора слиза през XVI век. Днес нейни създатели не са, както нявга, безименни люде, авторите биват посочвани. Тя е най-разпространена в една от петте области на Бразилия, Североизтока, той обхваща девет щата. Корици, страници обикновено са украсени с ксилогравирани рисунки, препращащи към наивното изкуство. Всяка книжка има по една поема, съставена от шест, осем, десетстишия и може да се чуят рецитирани при съпровод на китара. Обемът на такова книжле обхваща 8, 16, 32, 64 страници. Литературата на връв има свой празник: 19 ноември, в отделни случаи тя упражнява обратно влияние, върху изящната словесност. В гр. Форталеза, столица на щата Сеара, посетих (2013) Музей на литературата на връв/канап. Бихме могли на български да я преведем канапена книжнина. Тя е предмет на изследваческо внимание у културолози,

литературни, художествени критици, фолклористи. Сюжети черпи от местни, щатски, национални събития, известни личности. Впрочем Областната библиотека, Русе, откри на 17.5.2014 изложба с моята сбирка от канапени книги.

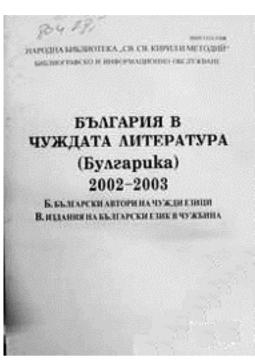
Съвсем неочаквано в оная поредица от хиляди заглавия се яви "Бесарабците на остров Аншиета – българи и гагаузи". С пояснение: "Вдъхновено по книгата "Наказание и смърт", от Жорже Косиков". Художник Еривалдо. Кому я дължим? Жозе Франклин да Силвейра, написал десетки творби в това чуждо нам поприще, преразказва на 8 страници онова, което Жорже Косиков, сам той потомък на родители бесарабски българи, бе изнесъл в документалната си книга "Наказание и смърт" (2017).

През 1926-а две хиляди българи, жертви на свирепо румънско етническо прочистване, отиват немили недраги в Бразилия. Както става обикновено, действителността жестоко се разминава с щедрите предварителни обещания, новодошлите се разбунтуват, военни ги натоварват на влак и закарват до атлантическия бряг, щат Сан Пауло, след туй ги прехвърлят в остров Аншиета, до 1955-а каторга и отстоящ на пет километра спрямо континенталната суша. Поради лошите условия за сто дена умират 151 души, почти всички деца и сега там има българско гробище. Това е първият случай, когато канапена книга проговорва за българи и то определя стойността й за нас. Книжката съдържа 32 шестстишия, всяко придружено от малка снимка, някои свързани с българи.

Друга творба също отразява съдбата на бесарабските българи, но тоя път става дума за роман и то написан от двамина: Жорже Косиков и Маркош А. Вазняк, тоже бесарабски потомък. Не всеки ден в Бразилия, а и не само там по чужбина, излиза художествено четиво с действащи лица българи. Онасловено е "Васил – българският преселник" (2017). Това повествование видя бял свят не върху хартиен носител, а на диск. Тоест в началото на своята втора стогодишнина българо-бразилските литературни отношения разполагат вече и с виртуално издание. Ето какво пише върху лицевата страна на кутията с диска: "Той (Васил, Р. С.) запазил пепелта от една пламенна любов, която никога не изтляла тайна и трагична в сърцето на един българин". А върху гърба на кутията бележка цели да привлече купувач:

"Започва в Бесарабия (сегашна Молдавия), по време на румънското робство върху тая руска провинция, в началото на XX век.

Двама млади, Светлана и Васил, се влюбват, веднага след неговото завръщане от Първата световна война. Въпреки че баща й е виден местен политик, изнасилват я сержант от румънската войска и бойците му.

Младежът Васил, ужасе́н, обещава отмъщение и по злокобен план подхранва пред намерено приятелство със сержанта, командващ изнасилвачите.

Васил следва живота си, оженва се за Екатерина и двойката се преселва в Бразилия с малкия брат на годеницата, образува семейство, усвоявайки целинни земи. Той никога не забравя Светлана и в зряла възраст се отдава на пиянство.

Странното изчезване на сержант Константинеску е предмет на полицейски разследвания, издирващи убиеца. Терзанието на Васил е огромно, води го до отчаяние.

Избухва Втората световна война и Николай, син негов, е включен в бразилските експедиционни сили.

Завършила войната, Николай е награден и повишен офицер в бразилската войска, заради храбростта му. Нова Бесарабия, преселническа колония, има нечуваното присъствие на кагебистки агент и нацисткия лекар Йозеф Менгеле".

Става дума за роман обемист, над 600 страници и 81 снимки. Ще отбележа, че Бразилия е от малкото страни, в която нашите книги са повече, от колко нейни тук. Вземайки пред вид, че тя по население и площ заема шесто и пето място в света, съотношението е наистина впечатляващо. Двете необичайни творби за лишен път напомнят, че наистина си заслужава един докторат върху българска литература в Тропическия великан, че да обхване цялостната картина, пък още по-уместно върху българо-бразилските литературни отношения. Благоприятни предпоставки да бъде написано такова изследване отдавна са на лице: от 1992а Софийският университет "Свети Климент Охридски" приема студенти в специалност португалска филология. Но както бива обичайно, предпочитаме да хленчим, дека националното ни самочувствие е неоправдано принизено, вместо да работим целенасочено за неговото повишаване, защото никой освен нас няма да ни го създаде, още помалко да ни падне готово готовеничко от небото.

Румен СТОЯНОВ

ЗАВЕТИ КЪМ СИНОВЕТЕ

<u>Ръдиард КИПЛИНГ</u>

АКО

Ако владееш се, когато всички, треперят, а наричат теб страхлив; Ако на своето сърце едничко се довериш, но бъдеш предпазлив; Ако изчакваш, без да се отчайваш; наклеветен — не сееш клевети; или намразен — злоба не спотайваш; но... ни премъдър, ни пресвят си ти;

Ако мечтаеш, без да си мечтател; ако си умен, без да си умник; Ако посрещаш Краха — зъл предател — еднакво със Триумфа — стар циник; Ако злодеи клетвата ти свята превърнат в клопка — и го понесеш, или пък видиш сринати нещата, градени с кръв — и почнеш нов градеж;

Ако на куп пред себе си заложиш спечеленото, смело хвърлиш зар, изгубиш, и започнеш пак, и можеш да премълчиш за неуспеха стар; Ако заставиш мозък, нерви, длании изхабени — да ти служат пак, и крачиш, само с Волята останал, която им повтаря: "Влезте в крак!"

Ако в тълпата Лорда в теб опазиш, в двореца — своя прост човешки смях; Ако зачиташ всеки, но не лазиш; ако от враг и свой не те е страх; Ако запълниш хищната Минута с шейсет секунди спринт, поне веднъж; Светът е твой! Молбата ми е чута! И главно, сине мой — ще бъдеш Мъж!

<u>Стамен ПАНЧЕВ</u>

СИНЕ МОЙ

Сине мой, надежда скъпа моя, радост в грижи, грижа в радостта, може би последен ден е тоя, в който те милува твой баща. Аз отивам, за да се не върна, дълг отечествен зове ме в бой, може би не ще те веч прегърна, теб не ще продумам, сине мой!

Сине мой, аз те благославям, нека бог закриля теб в света. На теб сал един завет оставям — свет завет на грижовен баща. С него расти, възмъжавай, сине, моето богатство ти е той, с него татко ти не ще загине — ше живее с тебе, сине мой!

Сине мой, живей със светлий спомен на родинолюбците деди, гражданин бъди ти всявга скромен, честен в мисли и в дела бъди, вярвай в идеали благородни, с тях окрилен в мирен труд ил` в бой, дай живота си за края родни — българин бъди горд — сине мой!

Сине мой, надежда скъпа моя, радост в грижи, грижа в радостта, може би последен ден е тоя, в който виждаш своя ти баща. Аз отивам, за да се не върна, дълг отечествен зове ме в бой — дай да те целуна и прегърна, може би за сетньо, сине мой!